

Statlig effektivitet

Effektivitet i staten

Er statlig virksomhet organisert og drevet på en effektiv måte?

Effektivitet av staten

Griper staten inn i samfunnet på en måte som fremmer samfunnsøkonomisk effektivitet?

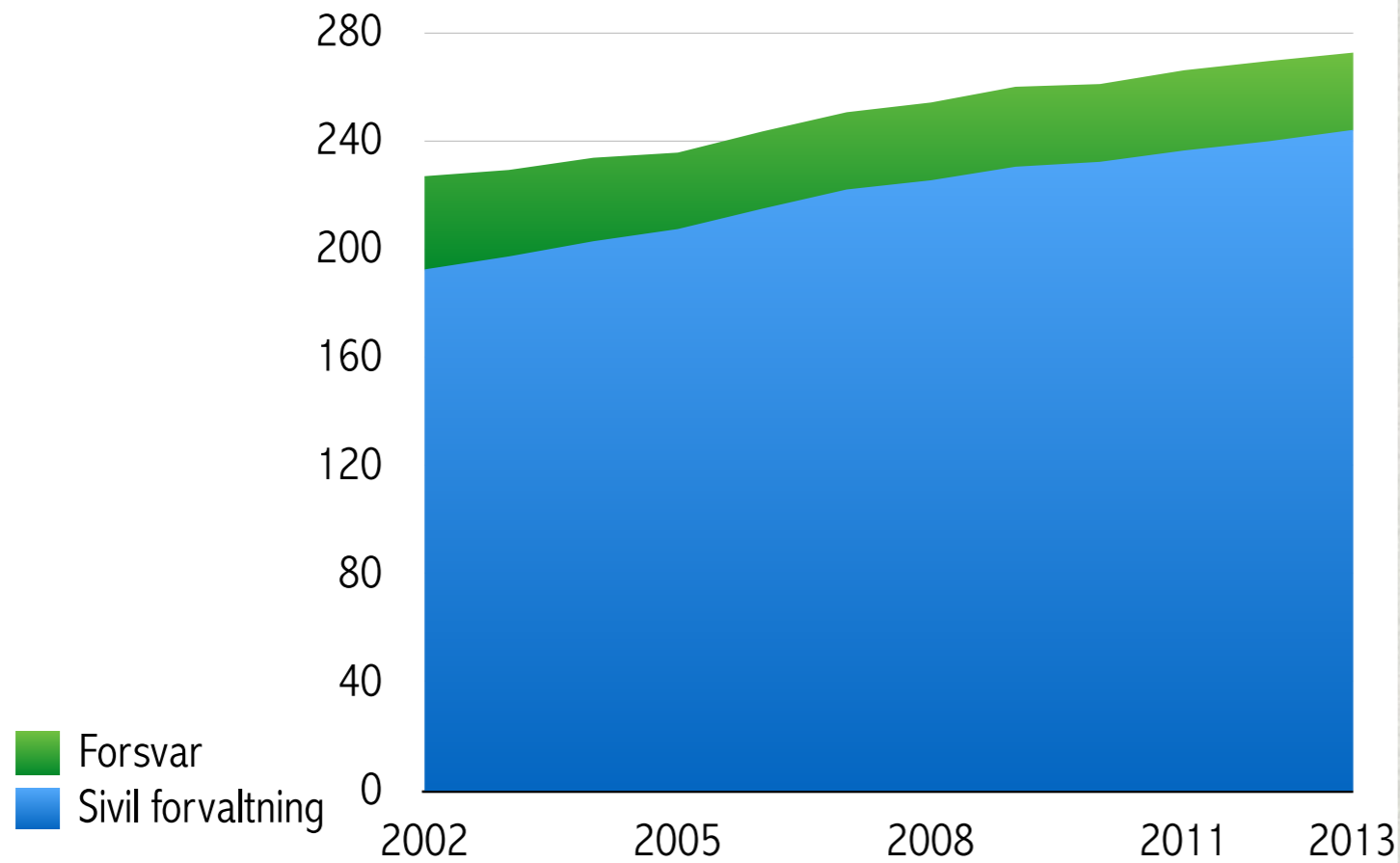
NHH

Størrelsesordener

Samlet statlig sysselsetting

Årsverk, statsforvaltningen (1000)

Kilde: Nasjonalregnskapet

270.000 årsverk

Vel 11 prosent av alle årsverk

Økning på 50.000
i sivil forvaltning siden 2002

Ingen ideologiske spor:

Bondevik II 2002-2006:
Årlig økning 5.600

Stoltenberg II 2006-2013:
Årlig økning 4.200

NHH

Størrelsesordener

Fordeling på oppgavetyper

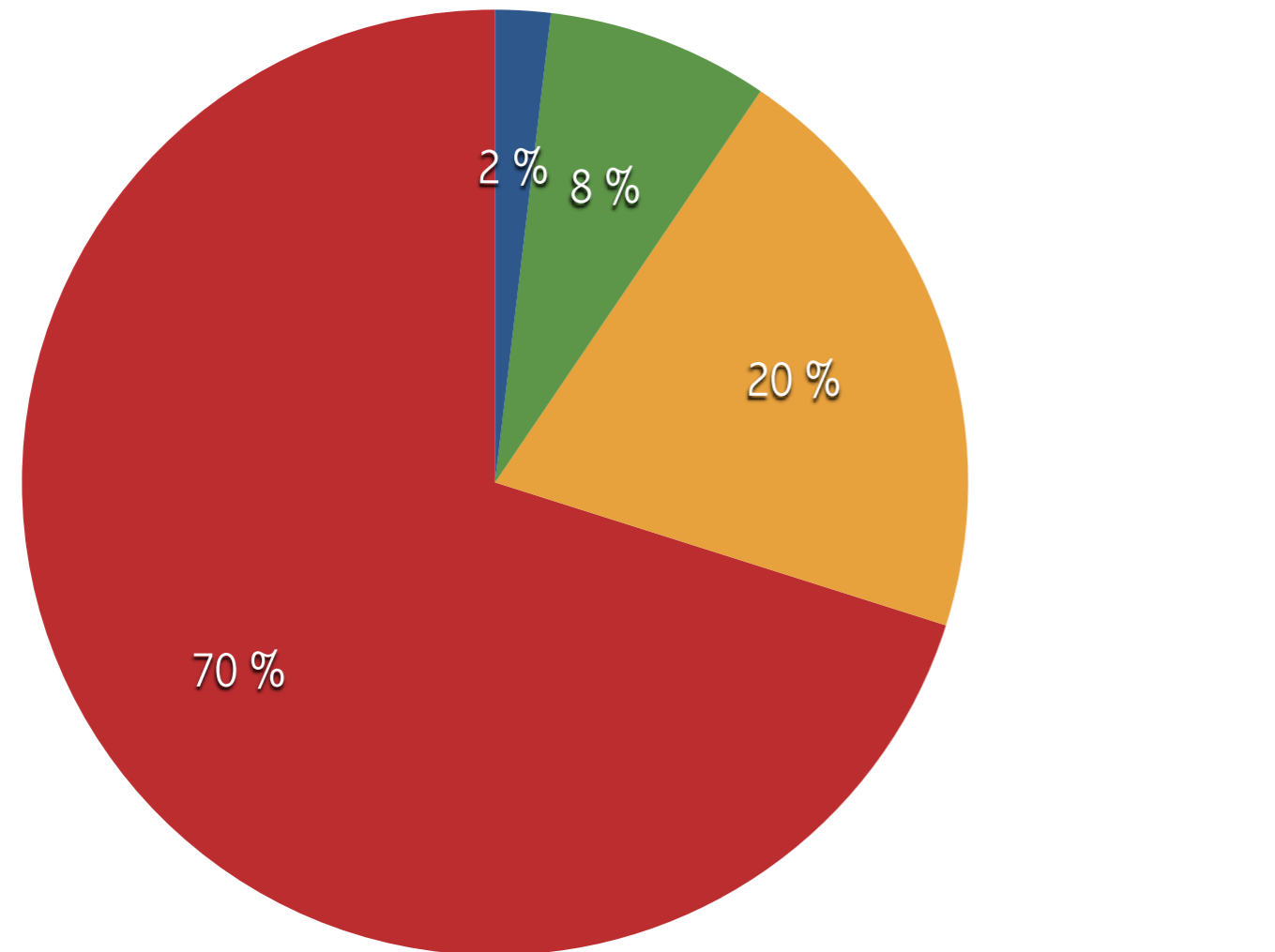
90 prosent driver med myndighetsutøvelse eller tjenesteproduksjon

10 prosent driver med styring av staten og samfunnet

De utgjør det statlige «byråkratiet»

Det er selvfølgelig bra om disse jobber effektivt

Det er imidlertid mye viktigere for produktiviteten at de gjør en riktig jobb

- Departementene
- Forvaltning ellers (Direktorater, tilsyn, fylkesmenn mm.)
- Myndighetsutøvelse (Forsvar, politi, rettsvesen, innkreving av skatter og avgifter)
- Tjenesteytelse (Helse, høyere utdanning, arbeid og velferd)

Kilde: Egne beregninger basert på Statres og Forvaltningsdatabasen

NHH

Selv om kutt i byråkratiet sikkert er prisverdig, er det derfor ikke like sikkert at det burde stå øverst på kommisjonens liste

Effektivitet av staten

Sak og vurdering:

Effektivitet handler om å nå verdibaserte mål på billigst mulig måte

Tankekurs:

Førsund m.fl. (1991) viste at hovedtyngden av offentlig skapt ineffektivitet skyldtes politiske valg

Unødig kostbar distriktpolitikk

Ineffektiv skolestruktur og sen skolestart

Uføretrygging av personer med restarbeidsevne

Feilprioriteringer i samferdselspolitikken

Betyr det at politikerne er dumme, eller betyr det at skillet mellom sak og vurdering blir for enkelt?

Finn Førsund
Erling Holmøy
Ole-Jørgen Mørkved
Victor D. Norman
Rune Sørensen

Mot bedre vitende?

Effektiviseringsmuligheter
i offentlig virksomhet.

NHH

Sak eller vurdering?

Nye ideer,
bedre løsninger

«Our local council is strictly non-political.
They're all Conservatives»

Flanders and Swan

NHH

Med det forbeholdet...

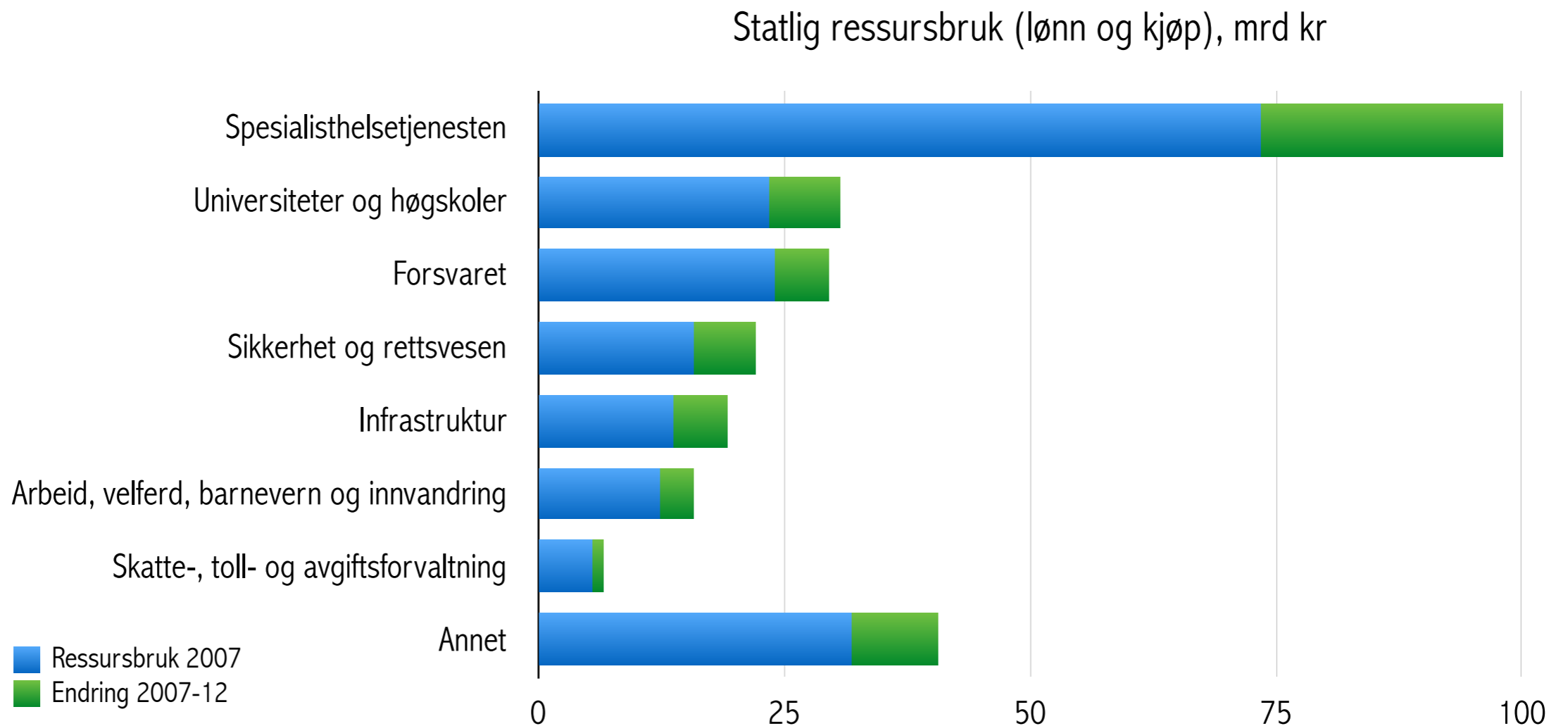
NHH

... er det fortsatt stort gevinstpotensiale i en annen og bedre arbeidsdeling mellom politikk og fag

Effektivisering i staten

Ressursbruk etter område

Kilde: Statres

NHH

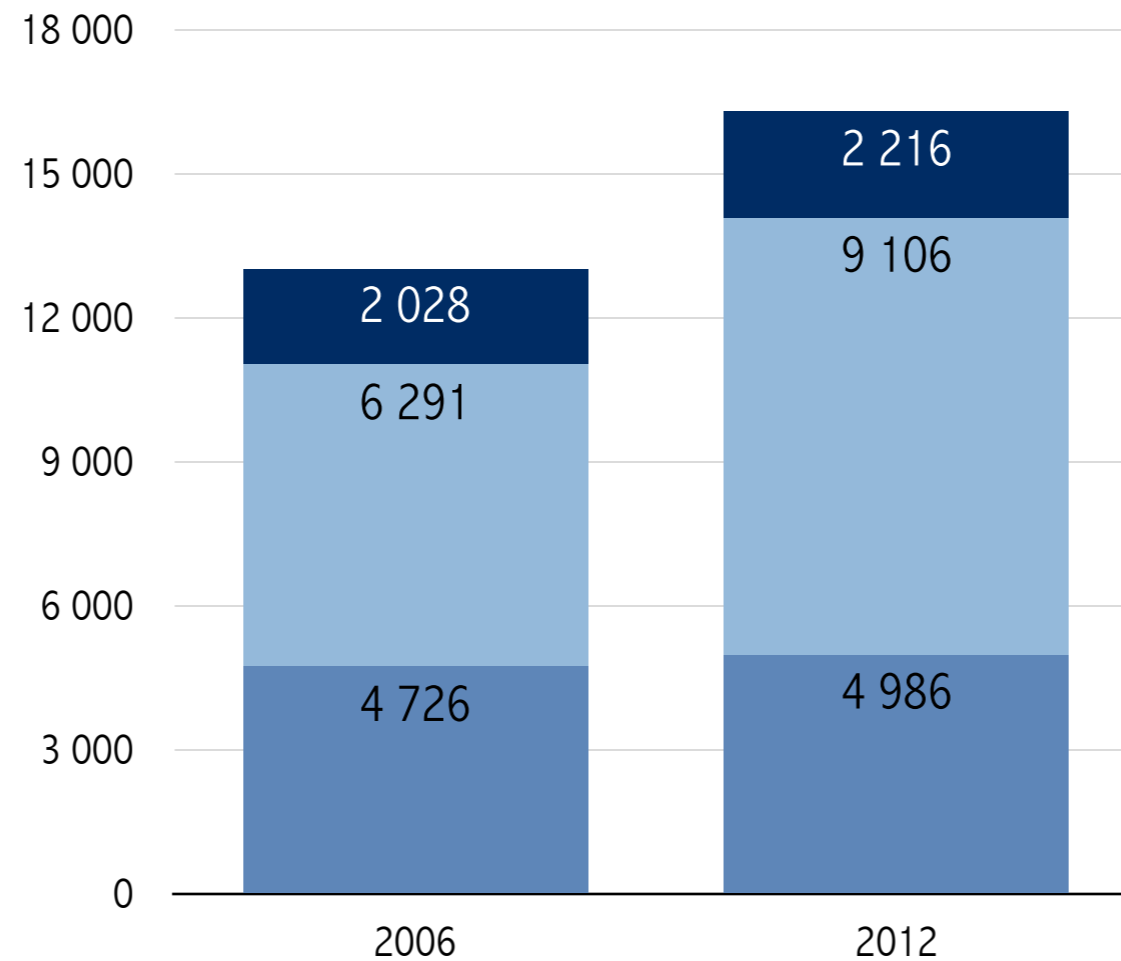

Helse og høyere utdanning: 49%
+ Indre og ytre sikkerhet: 69%
+ Infrastruktur, arbeid og velferd: 82%

Effektivisering i staten

Sentralforvaltningen

Årsverk, styring og tilsyn

Direktoratifikisering

- Fylkesmennene
- Direktorater og tilsyn
- Departementene

Kilde: Statres

NHH

Effektivisering i staten

Forsøk på et analyseskjema

Politikk

Sentral forvaltning

Myndighetsutøvelse

Tjenesteytelse

Fellesgoder

PPP-goder

Konkurransen

Naturlig monopol

Mulig konkurranse

Markedstest

Benchmarking, resultatmåling el.lign.

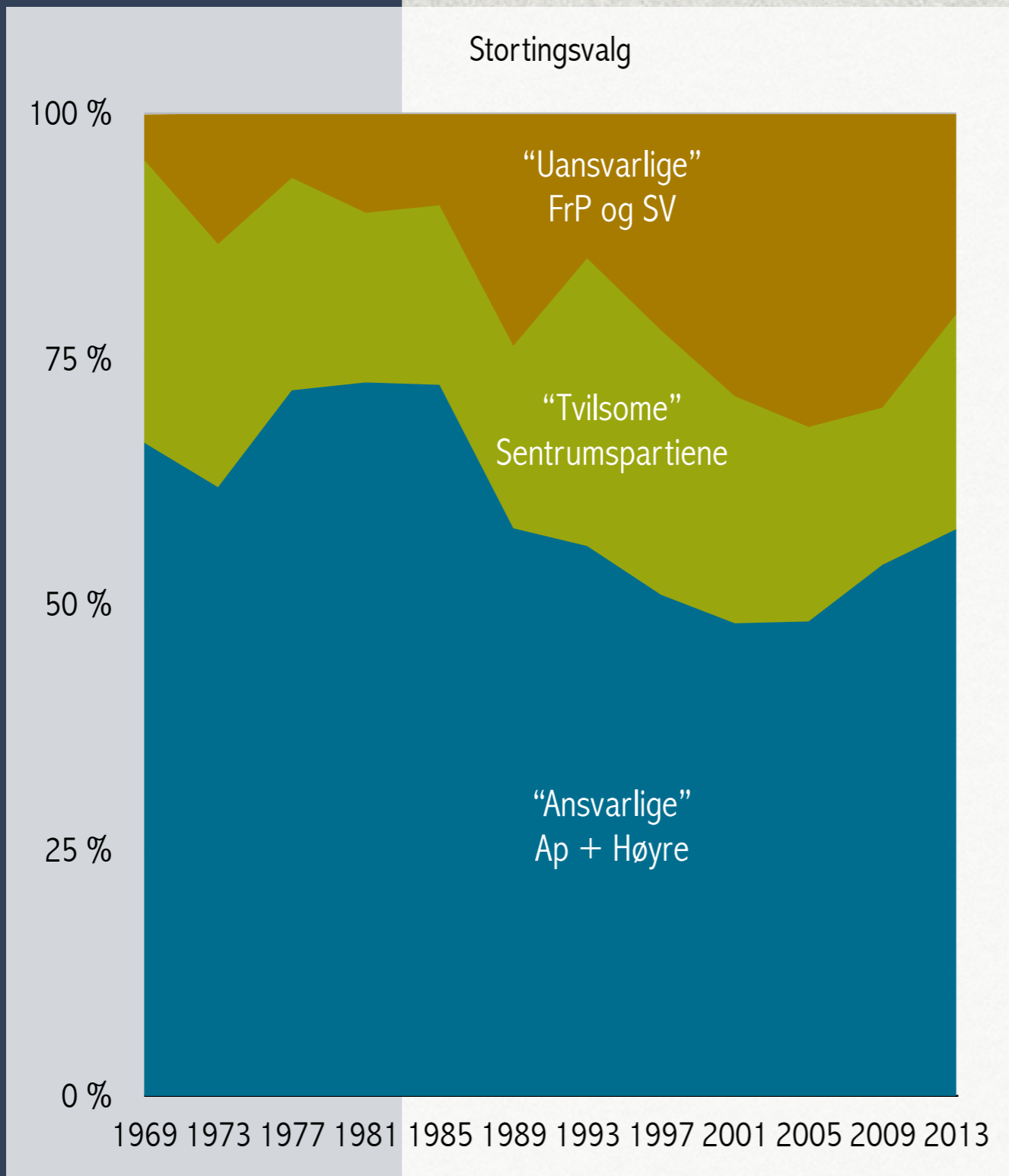
Mulig markedstest

NHH

Effektivisering i staten

Markedet for politikk

Markedstesten
virker

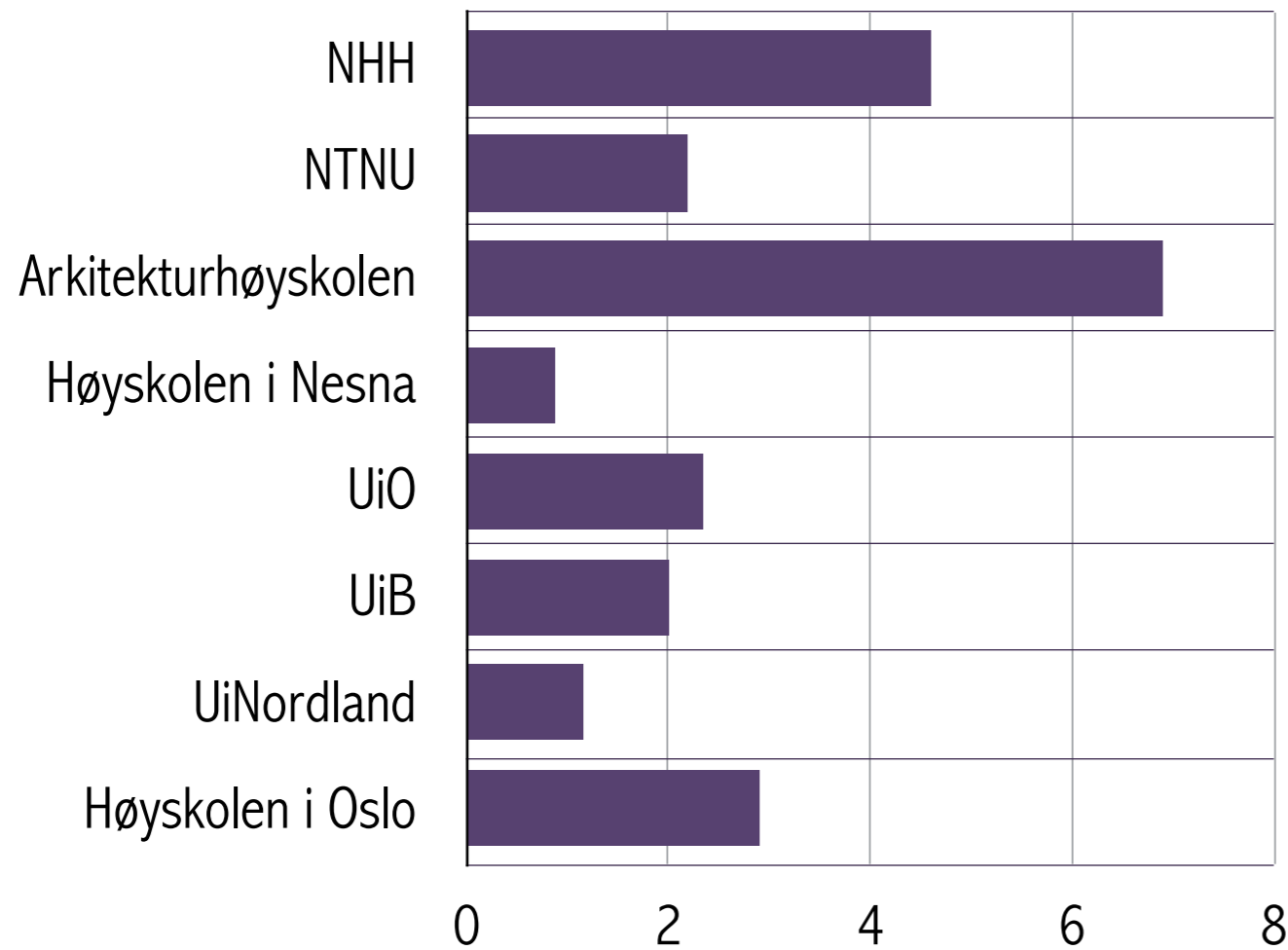
NHH

Effektivisering i staten

Markedet for høyere utdanning

Søkere pr studieplass, 2014

Kilde: Samordnet opptak 2014

Markedstesten
virker

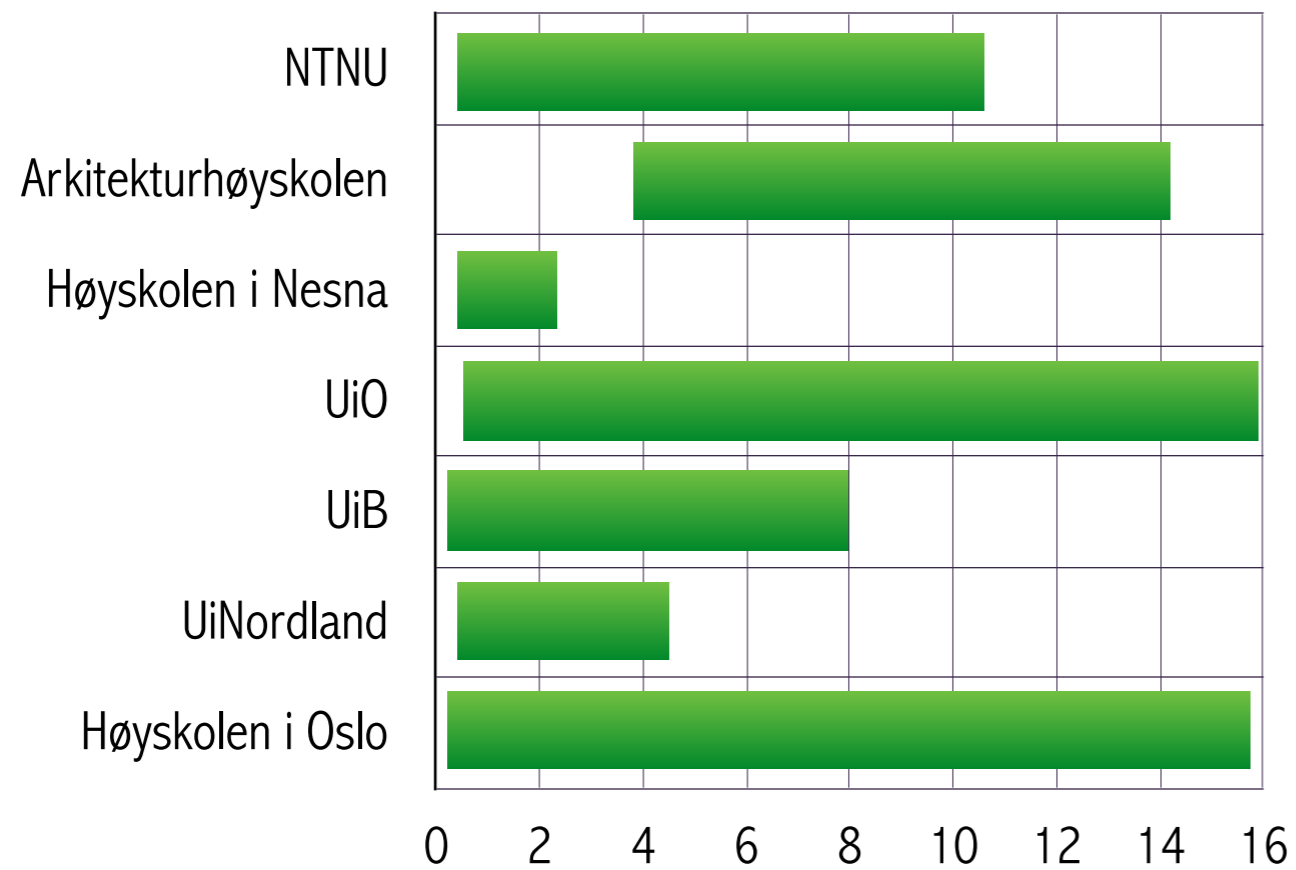
NHH

Effektivisering i staten

Markedet for høyere utdanning

Laveste og høyeste søkertall pr studieplass, 2014

Kilde: Samordnet opptak 2014

Men får ikke konsekvenser

NHH

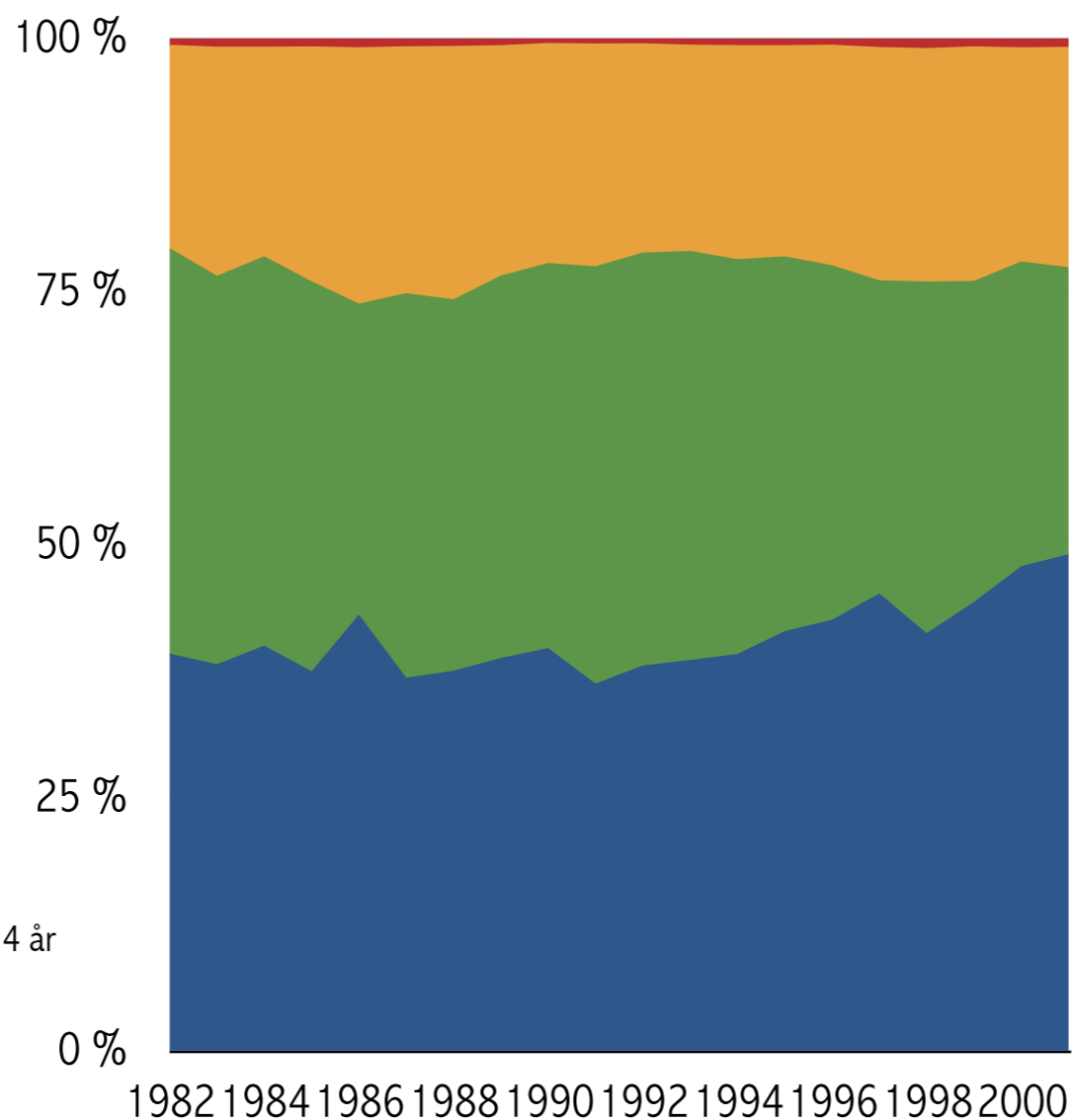
Effektivisering i staten

Markedet for høyere utdanning

Høyeste gjennomførte utdanninge ti år etter studiestart

Mannlige studenter, etter år for studiestart

- Fullført doktorgrad
- Fullført høyere grad, mer enn 4 år
- Fullført lavere grad, 2-4 år
- Ingen fullført grad

Kilde: Statres

Resultatet (?)

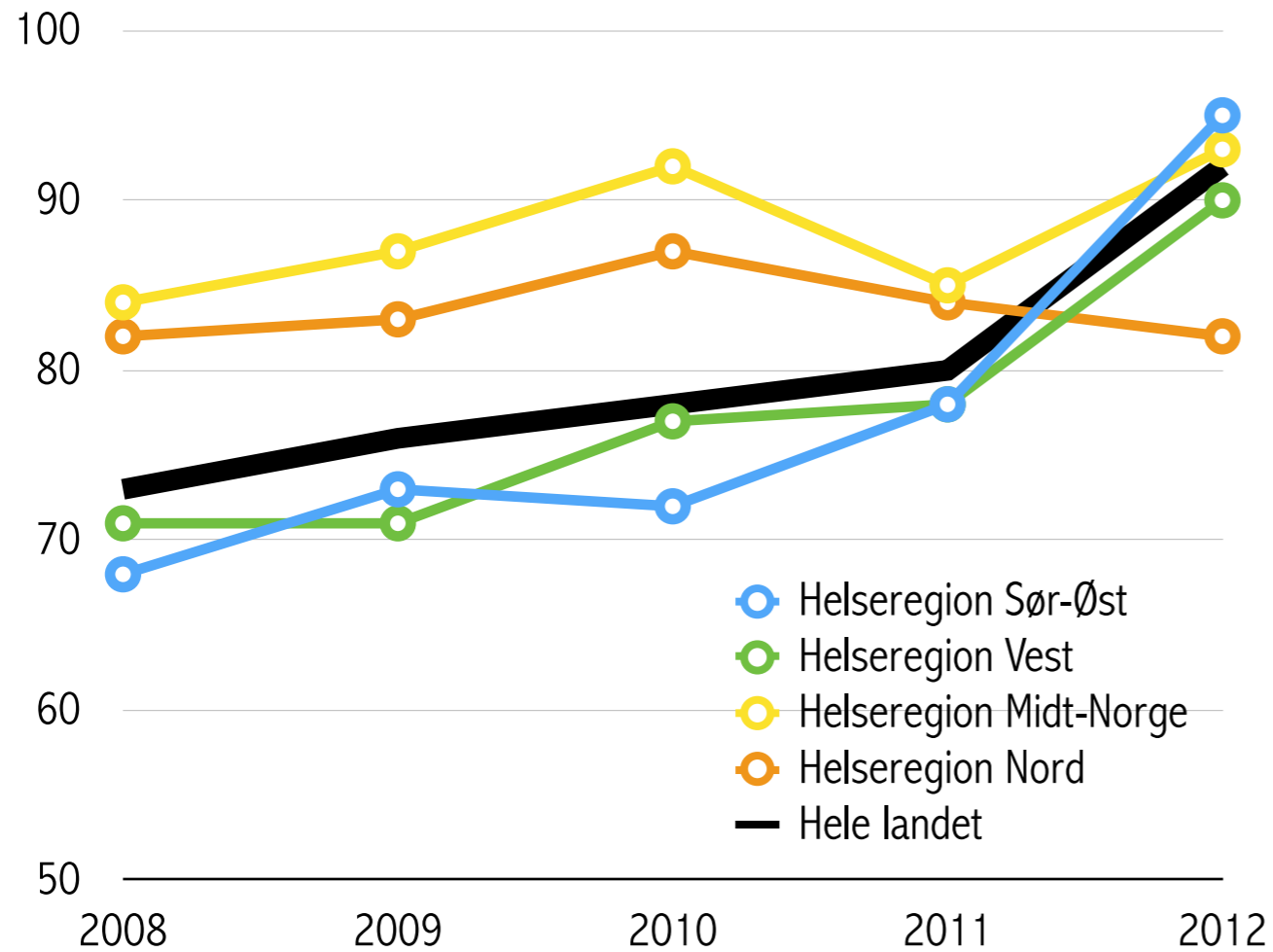
NHH

Effektivisering i staten

Markedet for spesialisthelsetjenester

Gjennomsnittlig ventetid, sykehus (dager)

Kilde: Statres

Resultater

NHH

Effektivisering i staten

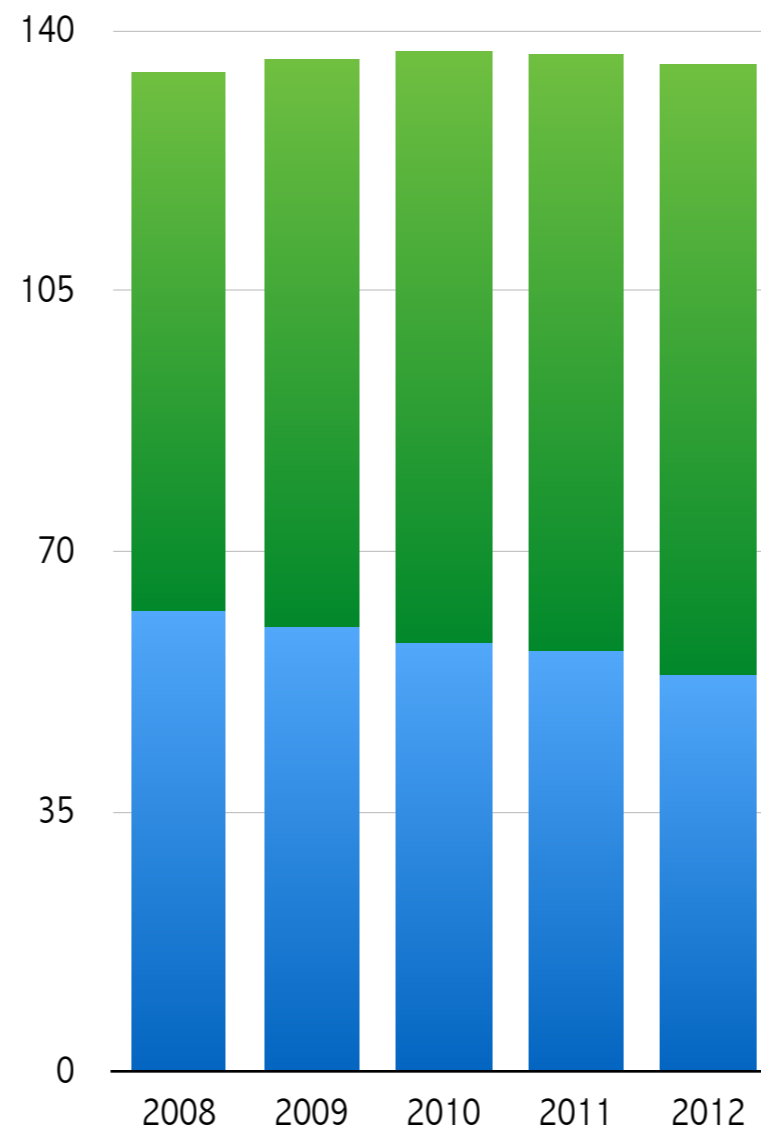
Markedet for spesialisthelsetjenester

Aktiviteter relativt til
ressursinnsats

Spesialisthelsetjenesten i alt

Kilde: Statres

 Dagbehandlinger og polikliniske konsultasjoner pr årserk
 Oppholdsdøgn pr årserk

Resultater

NHH

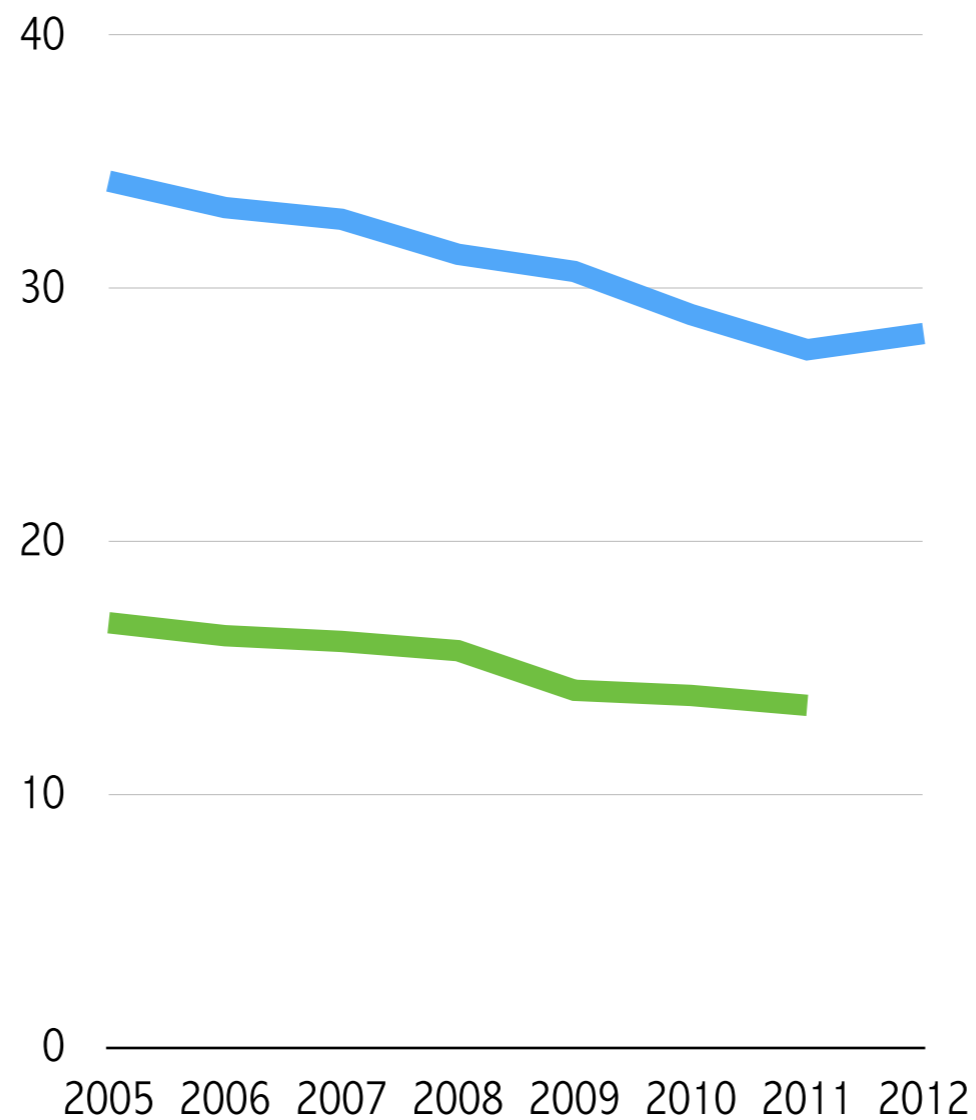

Myndighetsutøvelse

Anmeldte og oppklarte lovbrudd pr årsverk i politi og påtalemyndighet

Kilde: Statres

— Anmeldte lovbrudd pr årsverk
— Oppklarte lovbrudd pr årsverk

Resultater

NHH

Grenseland myndighet/tjenesteytelse

NAV

Velg tabell

07527:	StatRes. NAV. Ressursinnsats	(2006 - 2012)
08334:	StatRes. NAV. Relaterte indikatorer. Personer i alderen 15-74 år, etter arbeidsstyrkestatus (årgjennomsnitt)	(2006 - 2012)
09039:	StatRes. NAV. Registrerte arbeidsledige (F)	(2006 - 2012)
09051:	StatRes. NAV. Personer på arbeidsrettede tiltak (F)	(2006 - 2012)
09052:	StatRes. NAV. Personer som mottar dagpenger (F)	(2006 - 2012)
08367:	StatRes. Overføringer, etter ulike stønader og trygder (mill. kr)	(2006 - 2012)
09054:	StatRes. NAV. Personer med nedsatt arbeidsevne i arbeidsrettede tiltak (F)	(2006 - 2012)
09055:	StatRes. NAV. Personer som mottar arbeidsavklaringspenger (AAP) (F)	(2010 - 2011)
09056:	StatRes. NAV. Personer som mottar uførepensjon (F)	(2006 - 2012)
09057:	StatRes. NAV. Personer som mottar alderspensjon (F)	(2006 - 2012)
09058:	StatRes. NAV. Personer som mottar avtalefestet pensjon (AFP) (F)	(2006 - 2012)
09059:	StatRes. NAV. Barn med barnebidrag og/eller forskudd (F)	(2006 - 2012)
09060:	StatRes. NAV. Personer som mottar barnetrygd (F)	(2006 - 2012)
09062:	StatRes. NAV. Personer som mottar kontantstøtte (F)	(2006 - 2012)
09063:	StatRes. NAV. Personer som mottar grunnstønad (F)	(2006 - 2012)
09064:	StatRes. NAV. Personer som mottar hjelpestønad (F)	(2006 - 2012)
08333:	StatRes. NAV. Resultater. Personer med stønad fra folketrygden, etter stønadstype	(2006 - 2012)
08332:	StatRes. NAV. Aktiviteter og tjenester. Personer med stønad fra andre ordninger administrert av NAV, etter stønadstype	(2006 - 2012)
08331:	StatRes. NAV. Aktiviteter og tjenester. Arbeidsmarkedstiltak. Deltakere på ordinære tiltak og yrkeshemmede på tiltak (årgjennomsnitt)	(2006 - 2012)
09053:	StatRes. NAV. Personer som mottar sykepenger (F)	(2006 - 2012)
Avslutta tidsserier		
07534:	StatRes. NAV. Aktiviteter og tjenester. Personer med stønad fra folketrygden, etter stønadstype (avslutta serie)	(2006 - 2008)

Noen tabeller har en bokstav i parentes. Denne bokstaven viser laveste regionsnivå tall er gitt på.

(F)=fylke, (K)=kommune, (G)=grunnkrets, (B)=bydel, (T)=Tettsted

NHH

Resultater???

Hva er problemet?

Hvor mange offentlig ansatte må til for å skifte en lyspære?

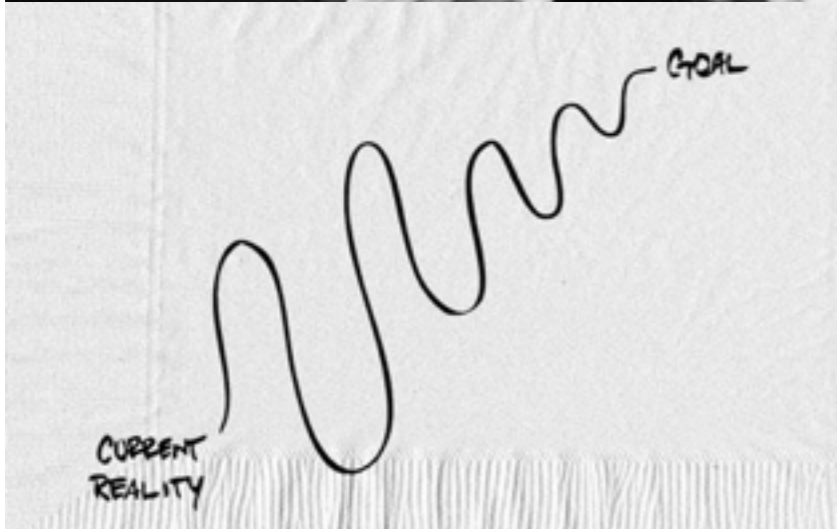

Kaos: Les om innføringen av New Public Management og hvordan forsøket på å effektivisere offentlig sektor i Norge endte i kaos. **M SIDE 35-46**

NHH

New public management

Ønske om å lære av privat sektor

Utgangspunkt og elementer:

1. Operasjonsanalyse

Kostnadseffektive løsninger

2. Markedstenkning

Fristilling og brukerretting

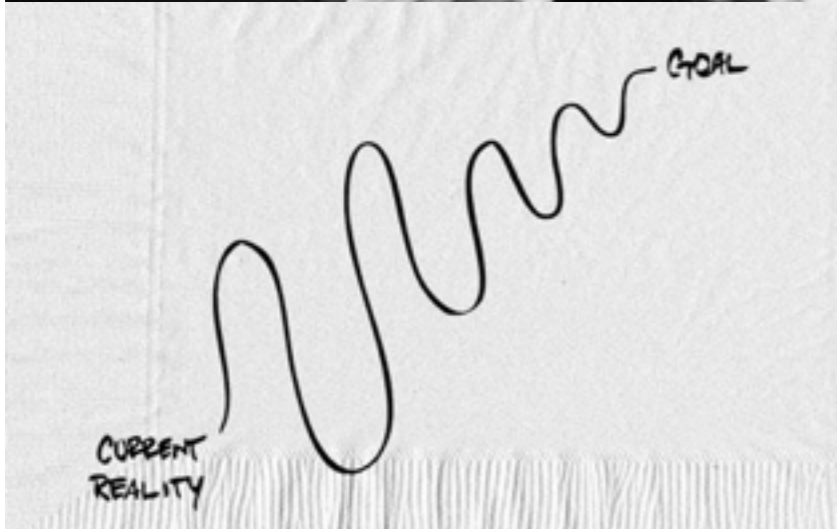
3. Ledelse og økonomisk styring

Balansert målstyring

**Anvendt med rimelig stor suksess på
tele, post, jernbane, kraftforsyning,
flyplassdrift og mye annet**

NHH

New public management

Ønske om å lære av privat sektor

Utgangspunkt og elementer:

1. Operasjonsanalyse

Kostnadseffektive løsninger

2. Markedstenkning

Fristilling og brukerretting

3. Ledelse og økonomisk styring

Balansert målstyring

**Også forsøkt anvendt på sykehus, høyere utdanning, politi og statlig forvaltning
- øyensynlig uten særlig hell**

NHH

Hvorfor?

Litt NPM-overmot

Overdreven tro på klare grenser og pene organisasjonskart

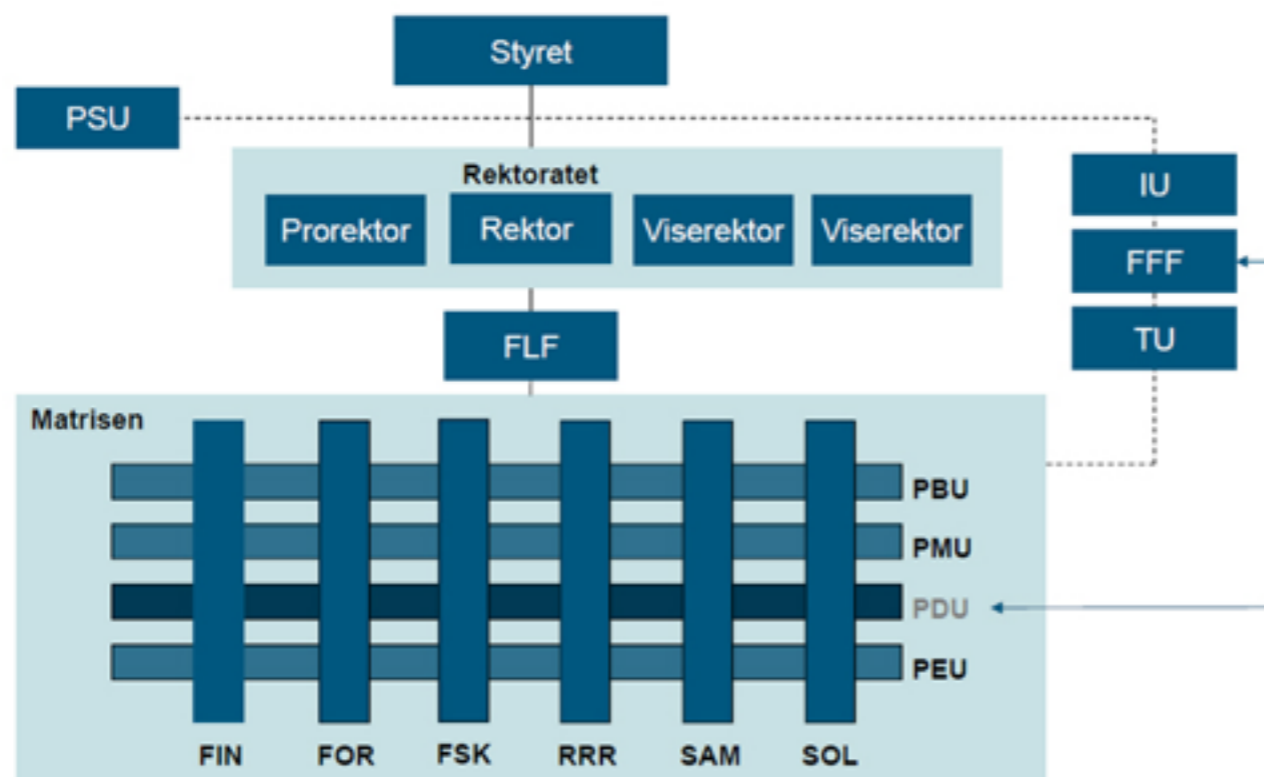
Direktorativering

Ukritisk bruk av outsourcing og anbud
Barnevern og omsorg for ressurskrevende brukere
IKT

Flate strukturer

Manglende tro på god intern organisering

Weber er kanskje begravet for raskt

Hvem er sjef her??

NHH

Men i langt høyere grad

1. Halveisløsninger

Helseforetak som både er bestiller og sykehuseier

Universiteter og høyskoler med fullt uten ansvar

Utdanningsforretninger under grensekostnad både i
spesialtjenestene og i høyere utdanning

2. Halvrietteleggering

Utdanning gjennom tildelingsrommer istedenfor
balansert målstyring

3. Ansvar uten konsekvenser

Intet nedlegges

**DARWIN UTEN
UTVELGELSE**

NHH

270.000 årsverk

De fleste med høy utdanning

Lar seg ikke styre fra toppen
... ihvertfall ikke hvis de skal utrette noe

Hovedprinsippet må derfor være delegering og
selvstyring
... med de farer det medfører

Det vil måtte være unntak fra hovedprinsippet
... men de må være det - altså unntak

NHH

Gode generelle prinsipper

Sorry to say, the only game in town

Fristill det som kan fristilles

Deleger det som ikke kan fristilles

Målstyr det som ikke kan delegeres

Og i alle tilfeller:

Tell alt som kan telles

men gjør det samtidig tydelig at det som ikke kan telles, også er viktig

Sørg for kostnadskontroll

... og la manglende resultater ha konsekvenser

NHH

